

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedkyně JUDr. Elišky Cihlářové a soudců JUDr. Jaroslava Hubáčka a JUDr. Tomáše Foltase v právní věci žalobců: **a) Ing. J. H., b) A. H.**, proti žalovanému: **Ministerstvo vnitra**, se sídlem Nad Štolou 3, Praha 7, v řízení o kasační stížnosti žalobce a) proti usnesení Městského soudu v Praze ze dne 6. 3. 2014, č. j. 8 A 196/2013 – 41,

t a k t o :

- I.** Kasační stížnost **s e z a m í t á .**
- II.** Žádný z účastníků **n e m á** právo na náhradu nákladů řízení.

O d ů v o d n ě n í :

Usnesením městského soudu v Praze ze dne 6. 3. 2014, č. j. 8 A 196/2013 – 41, byla zamítnuta žádost žalobce a) (dále jen „stěžovatel“) o osvobození od soudních poplatků pro řízení o žalobě proti rozhodnutí ministerstva vnitra ze dne 18. 9. 2013, č. j. MV-71303-7/VS-2013. Městský soud v odůvodnění usnesení uvedl, že z vyplněného *Prohlášení o osobních, majetkových a výdělkových poměrech*, jakož i z dalších stěžovatelem předložených listin, vyplynulo, že žije ve společné domácnosti s manželkou, jejíž závažné onemocnění vyžaduje nákladnou léčbu. Stěžovatelem tvrzená čistá mzda činila v roce 2011 15.399 Kč a v roce 2012 stěžovatel pobíral dávky nemocenského pojištění v průměrné měsíční výši cca 7.500 Kč. Invalidní důchod jeho manželky činí 11.155 Kč měsíčně. Stěžovatel má mít sporné dluhy ve výši přibližně 10 milionů Kč, kdy jeho veškerý majetek větší ceny má být nezákonně obstaven nařízenými exekucemi. K výdajové stránce hospodaření domácnosti stěžovatel nic neuvedl. Dále městský soud konstatoval, že stěžovatel první výzvě k doložení jeho majetkových poměrů plně nevyhověl, a proto byl vyzván, aby ve lhůtě 15 dnů ode dne doručení opakované výzvy doložil, jaké jsou pravidelné měsíční výdaje jeho domácnosti, zejména v souvislosti s bydlením a léčbou manželky, a dále aby doložil tvrzené obstavení veškerého svého majetku, např. kopiemi exekučních příkazů. V této lhůtě stěžovatel na výzvu městského soudu nereagoval. Ve smyslu ust. § 36 odst. 3 s. ř. s. přitom stěžovatele tížilo břemeno tvrzení a břemeno důkazní ohledně jeho majetkových poměrů. Nevyhověl-li opakované výzvě k upřesnění a osvědčení skutečností týkajících se jeho majetkové situace, jež byly nezbytné pro rozhodnutí o podané žádosti o osvobození od soudních poplatků, bylo to důvodem pro její zamítnutí.

Proti tomuto usnesení podal stěžovatel v zákonné lhůtě kasační stížnost, v níž namítal, že městský soud v jeho odůvodnění uvedl pouze obecné deklarace, aniž by se zabýval skutečným skutkovým a právním stavem dané věci. Stěžovatel má za to, že důvodnost přiznání osvobození

od soudních poplatků řádně prokázal. Proto požádal Nejvyšší správní soud o osvobození od soudních poplatků a ustanovení zástupce pro řízení o kasační stížnosti. Současně navrhl, aby kasační stížnosti byl přiznán odkladný účinek.

Nejvyšší správní soud přezkoumal napadený rozsudek v souladu s ust. § 109 odst. 3 a 4 s. ř. s., vázán rozsahem a důvody, které uplatnil stěžovatel v podané kasační stížnosti, a přitom neshledal vady uvedené v odstavci 4, k nimž by musel přihlídnout z úřední povinnosti.

Nejvyšší správní soud netrval na zaplacení soudního poplatku za kasační stížnost, protože za situace, kdy je předmětem přezkumu usnesení, jímž byla zamítnuta žádost o osvobození od soudních poplatků, trvání na zaplacení soudního poplatku by znamenalo jen další řetězení téhož problému. Vedlo by k popření cíle, jenž stěžovatel podáním žádosti sledoval, a k popření smyslu řízení o kasační stížnosti, v němž má být zkoumáno, zda měl být stěžovatel osvobozen od soudních poplatků či nikoliv (srov. rozsudky Nejvyššího správního soudu ze dne 24. 10. 2007, č. j. 1 Afs 65/2007 - 37, a ze dne 13. 9. 2007, č. j. 9 As 43/2007 - 77; oba dostupné na www.nssoud.cz).

Dále se Nejvyšší správní soud zabýval stěžovatelovou žádostí o ustanovení zástupce pro řízení o kasační stížnosti. Podle ust. § 35 odst. 8 věta první s. ř. s. může být navrhovatel, u něhož jsou dány předpoklady, aby byl osvobozen od soudních poplatků, a je-li to nezbytně třeba k ochraně jeho práv, ustanoven zástupce, jímž může být i advokát. Z důvodu zamezení řetězení problému Nejvyšší správní soud neposuzoval, zda stěžovatel splňuje předpoklady pro osvobození od soudních poplatků, ale zabýval se pouze hodnocením, zda je ustanovení zástupce nezbytně nutné k ochraně jeho práv a dospěl k závěru, že tomu tak není. Kasační stížnost splňuje předepsané náležitosti a lze z ní seznat, z jakého důvodu stěžovatel považuje napadené usnesení městského soudu za nezákonné. V předmětné věci jde navíc o posouzení, zda stěžovatel v řízení před krajským soudem prokázal splnění podmínek pro osvobození od soudních poplatků. Nejvyššímu správnímu soudu tak nic nebrání, aby o podané kasační stížnosti rozhodl (srov. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 20. 3. 2013, č. j. 9 As 1/2013 - 23).

Účelem osvobození od soudních poplatků je zejména ochrana účastníka, který se nachází v tíživé finanční situaci, před nepřiměřeně tvrdým dopadem zákona č. 549/1991 Sb., ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o soudních poplatcích“).

Podle ust. § 36 odst. 3 s. ř. s. pokud účastník doloží, že nemá dostatečné prostředky, může být na vlastní žádost usnesením předsedy senátu zčásti osvobozen od soudních poplatků. Přiznat účastníkovi osvobození od soudních poplatků zcela, lze pak pouze výjimečně, jsou-li pro to zvlášť závažné důvody.

Úprava poplatkové povinnosti, resp. osvobození od ní, v zákoně o soudních poplatcích, představuje jednu ze základních součástí práva na soudní ochranu ve smyslu čl. 36 odst. 1 Listiny základních práv a svobod. Je proto nutné vždy pečlivě zkoumat, zda jsou pro osvobození od soudních poplatků splněny zákonné podmínky. Je to přitom účastník řízení, kdo musí uvést skutečnosti, které jeho osvobození od soudních poplatků odůvodňují. Nejvyšší správní soud již v usnesení ze dne 25. 1. 2005, č. j. 7 Azs 343/2004 - 50, dostupném na www.nssoud.cz a publ. pod č. 537/2005 Sb. NSS, vyslovil závěr, že „*povinnost doložit nedostatek prostředků je jednoznačně na účastníkovi řízení, který se domáhá osvobození od soudních poplatků (§ 36 odst. 3 s. ř. s.). Pokud účastník tuto povinnost nesplní, soud výdělkové a majetkové možnosti sám z úřední povinnosti nezjišťuje.*“ Obdobně např. rozsudek ze dne 3. 8. 2011, č. j. 2 Afs 36/2011 - 81. Soud tedy z vlastní iniciativy nezjišťuje podrobnosti o majetkových poměrech účastníka řízení, ale pouze hodnotí informace, které mu účastník řízení sám sdělí. Je-li to třeba, vyzve ho, aby potřebné skutečnosti doplnil, popř. vysvětlil

pokračování

nesoulad mezi nimi (srov. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 31. 5. 2011, č. j. 8 Afs 50/2010 - 91).

Při posuzování stěžovatelovy žádosti o osvobození od soudních poplatků vycházel městský soud z jím vyplněného *Prohlášení o osobních, majetkových a výdělkových poměrech* ze dne 28. 1. 2014 (dále jen „prohlášení“), které obsahuje zcela jednoznačný pokyn, že „(ž)adatel(ka) uvede veškerý majetek větší ceny, který mu patří (včetně majetku, jenž má se svým manželem ve společném jmění) v době podání tohoto potvrzení“. Stěžovatel však pouze obecně uvedl, že nemá žádný majetek větší ceny, se kterým by mohl disponovat z důvodu exekučních řízení. V oddílu X. *Závazky* pak doplnil, že má dluhy v souhrnné výši cca. 10 mil. Kč. Tato svá tvrzení nijak nekonkretizoval ani nedoložil, např. výpisy z katastru nemovitostí, rozhodnutími o nařízení exekuce, smlouvami či jinými listinami prokazujícími výši dluhů a existenci stěžovatelových věřitelů. Jediný konkrétní údaj uvedený v oddílu VIII. prohlášení jsou sp. zn. 37 Cm 386/98 a 5 Nc 4172/2008 s poznámkou, že se jedná o nepravomocné nalézací řízení. Z takového údaje, zejména bez uvedení souvislosti se stěžovatelovým osobním majetkem, nelze učinit žádné závěry ohledně existence a hodnoty tohoto majetku. Stěžovatel rovněž nedoložil, jaké jsou jeho výdaje na bydlení a na jím tvrzenou nákladnou léčbu manželky. Městskému soudu tak nedala možnost, aby mohl komplexně posoudit jeho majetkové poměry. Přitom městský soud stěžovatele vyzval k doplnění chybějících údajů v prohlášení, přičemž přesně specifikoval údaje, které jsou pro jeho rozhodování potřebné. Stěžovatel tak byl jak zaslaným prohlášením, tak následně výzvou, dostatečně informován, jaké skutečnosti jsou při rozhodování o osvobození od soudních poplatků relevantní. Rovněž byl poučen o negativních důsledcích nevyhovění požadavkům soudu. Povinností stěžovatele tedy bylo tyto skutečnosti, včetně veškerého osobního majetku, uvést. Pokud by toto splnil, mohl by se domáhat komplexního posouzení všech sdělených skutečností. Stěžovatel však i přes jednoznačné a srozumitelné poučení soudu nesdělil dostatečné údaje o svém osobním majetku s odůvodněním, že ten nemůže být zpeněžen. K tomuto hodnocení je však oprávněn pouze soud, nikoliv stěžovatel. Za těchto okolností dospěl Nejvyšší správní soud k závěru, že postup městského soudu byl v souladu se zákonem, když stěžovatelem předložené podklady správně vyhodnotil jako neúplné a nezpůsobilé k osvědčení jeho majetkových a sociálních poměrů.

Nejvyšší správní soud ze všech uvedených důvodů dospěl k závěru, že kasační stížnost není důvodná, a proto ji podle ust. § 110 odst. 1 věta druhá s. ř. s. zamítl. Ve věci rozhodl v souladu s ust. § 109 odst. 2 s. ř. s., podle něhož rozhoduje Nejvyšší správní soud o kasační stížnosti zpravidla bez jednání, když neshledal důvody pro jeho nařízení.

Vzhledem k tomu, že Nejvyšší správní soud rozhodl ve věci samé bez zbytečného odkladu, nerozhodoval již o návrhu na přiznání odkladného účinku kasační stížnosti.

Výrok o náhradě nákladů řízení se opírá o ust. § 60 odst. 1 věta první ve spojení s § 120 s. ř. s., podle kterého, nestanoví-li tento zákon jinak, má účastník, který měl ve věci plný úspěch právo na náhradu nákladů řízení před soudem, které důvodně vynaložil proti účastníkovi, který ve věci úspěch neměl. Nejvyšší správní soud žádnému z účastníků náhradu nákladů nepřiznal, protože stěžovatel v řízení úspěch neměl a ministerstvu vnitra žádné náklady s tímto řízením nevznikly.

P o u č e n í: Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 10. července 2014

JUDr. Eliška Cihlářová
předsedkyně senátu